

Мулоҳаза

11:30 / 29.10.2021 2016

- Вафот этган инсонни барча сизлаб, ҳурмат билан тилга олади. «Ундей қиласардилар, бундай кулардилар» дейилади. Аммо ўша инсон тириклигига ҳурмат қилинмайди.
- Майитни қабрга қўяётганда, «Бошларини эҳтиёт қилинглар, оёқларини қаттиқ тортманглар» дейилади. Аммо ўша инсон тириклигига унга зулмлар қилинган бўлади.
- Аёл кишини қабрга қўйиш чоғида, «Тобутлари устидаги ёпинчиқни яна ҳам пастроқ ушлаб туринглар, устларини ёпиб туринглар, номаҳрамлар ўтириб олаверсин. Махрамлари қолинглар» дейилади. Аммо ўша аёлнинг ҳаётлик чоғида маҳрамлари у кишини шунчалик эҳтиёт қилиб, номаҳрамлардан яширишмайди.
- Қабристон зиёратига борганда, қабрларни босиб юбормаслика, ўликларга озор бермаслика, қабристондаги ўсимликларни юлмаслика қаттиқ эътибор берилади. Аммо тирик юрганларга зулмлар, хақоратлар қилинади, хўрланади.
- Вафот этган хонадондаги аёллар ва эркакларнинг либоси шариат кўрсатмасига мувофиқ ҳамма жойни тўсиб турадиган, қалин матодан тикилган бўлади. Агар аёл киши келаётган бўлса, эркаклар юзларини тескари ўгириб, бир томонга ўтиб туришади. Қолаверса, ўша ҳовлида

аёллар ўтирган тараф мато билан тўсиб қўйилади. Эркаклар билан аралаш ҳолда ўтириш ҳам, бақир-чақир, сўкиниш ҳам бўлмайди.

Аммо орадан бир неча кунлар ўтгач, бундай муҳит ўрнини ҳамма билган аввалги ҳолат эгаллайди. Аёлларнинг сатри авратда бўлиши, эркакларнинг тескари қараб туриши тезда эсдан чиқарилади.

- Бозорда сотувчи билан савдолашаётган пайтингизда, у «Фақат сизга нархидан ўтиб бераман» дейди. Бу каби гапларнинг аксари ёлғон бўлиб, савдонинг баракаси йўқ бўлишига, пулнинг ҳалоллигига футур етишига сабаб бўлади.
- Ишхонадагиларга, кўчадагиларга хушмуомала бўлиб, кўпинча уйга келганда оила аъзоларга қовоқ уйиб, бақириб, қўпол гапирилади.
- Кўчада бирор танишни учратиб қолса, шошиб турган бўлса ҳам «Уйга ўтинг, чой тайёр эди» дейилади. Бу гап кўпинча носамимий тарзда, одат бўлиб қолгани учун айтилади.
- Уйда баъзан онамиз билан гаплашаётганимизда, «Сиз ундей дедингиз, бундай қилмаслигингиз керак эди» каби қўпол, кесатиқли, маломат оҳангода гапирамиз. Ўша аёл биз чақалоқлигимизда, йўргакда ётиб, ўзимиз еёлмайдиган, туролмайдиган, ҳожатга боролмай, йўргагимизга иш бажариб қўйганимизда, сут берган, жирканмасдан тагимизни тозалаган, ярим кечаси йиғлаб қолсак, ўрнидан туриб бизга қарашга эринмаган онаизоримиз эканини унугиб қўямиз.
- Баъзилар эса она деганда оппоқ кўйлак ва рўмолдаги, нуроний аёлни кўз олдига келтиришар экан.
- Дўстим, сизни тукқан, боққан, энг яхши таом, ичимлик ва либосни сизга илинганд, ҳали ҳам ишдан кеч келсангиз, ухламай, ҳавотирда кутиб ўтирадиган аёл онангиз эканини, у инсонга оғайниларингизга қиладиган қўпол муомалани қилиб бўлмаслигини, у сизнинг ширин сўзингизга, хушмуомалангизга муштоқ эканларини унумтманг!

Нозимжон Ҳошимжон